

**Tibbiyot oliy o‘quv yurtlarida tibbiyot xodimlarini tayyorlash
jarayoniga axborot texnologiyalarini joriy etish**

Mamatqulov Jaloliddin G‘ulom o‘g‘li

GulDU

Mamlakatimizda uzluksiz ta’lim tizimining yuqori bosqichi bo‘lmish, oliy ta’lim tizimida bir qator tub islohotlar amalga oshirilmoqda. Mustaqil fikrga ega va yuksak saviyali kadrlar tayyorlash masalasiga davlat siyosati darajasida ahamiyat qaratilmoqda. Xususan Prezident Sh.M.Mirziyoyevning “Oliy ta’lim muassasalarida ta’lim sifatini oshirish va ularning mamlakatda amalga oshirilayotgan keng qamrovli islohotlarda faol ishtirokini ta’minlash bo‘yicha qo‘shimcha chora tadbirlar to‘g‘risida”gi 2018-yil 5-iyundagi PQ-3775-son qarori aynan shu masalaga qaratilgandir. Respublikamizda faoliyat yuritayotgan davlat tibbiyot oliygohlarida ko‘plab bo‘lg‘usi shifokor o‘g‘il-qizlar ta’lim olyapti va ular bugungi Yangi O‘zbekistonni qurishda o‘zining bor kuchi hamda imkoniyatlarini safarbar qilgan holda, o‘z hissalarini qo‘shib kelmoqdalar. Tibbiyot oliy o‘quv yurti talabalarining yuqori darajada bilim olishi tibbiyot va umuman sog‘liqni saqlashni rivojlantirishning muhim bosqichlaridan biridir.

Yangi axborot texnologiyalari axborotlar va aloqadan foydalanish imkoniyatini keskin kengaytiradi. Elektron pochta, elektron kutubxonalar - saytlar ta’lim tizimi uchun cheksiz imkoniyatlar beradi, har qanday chegaralarni yo‘qotadi, dunyoning har qanday nuqtasidan o‘quv va ilmiy axborotlarni olish imkonini yaratadi. Yangi axborot texnologiyalari fan va ta’limni to‘plangan bilimlarni yetkazish, ularni to‘ldirish va qayta baholash kabi yanada yaqin va samarali kanallari bilan bog‘lashga imkon beradi. Bugungi kunda fan - bu ta’lim tizimini rivojlantirish asosiy, ustun turuvchi vositasidir. Bu har doim ham bo‘lmagan, ilg‘or axborot texnologiyasi ta’lim tizimida fanning

ahamiyatini o'zgartiradi. Jamiyat faqat fanning o'zi rivojlanishi bilan emas, balki ta'lim va o'qitish tizimi bilan ham bog'liq yangi ilmiy tuzilishni yaratadi.

Tibbiyot oliy o'quv yurtlarida tibbiyot xodimlarini tayyorlash jarayoniga axborot texnologiyalarini joriy etishning kasbiy-pedagogik imkoniyatlaridan foydalanish bo'lajak tibbiyot xodimining kasb mahorati asoslarini samarali shakllantirishni, bilim olish jarayonini jadallashtirish va takomillashtirishni ta'minlaydi; ko'nikmalar va kasbiy ko'nikmalar. O'quv jarayonida kompyuterdan foydalanish imkoniyatlarini, shuningdek, axborot texnologiyalarini o'qitishda kompyuterdan foydalanishning psixologik-pedagogik jihatlarini tahlil qilgandan so'ng, biz kelajakdagi tibbiyot xodimlarining kasbiy tayyorgarligiga qo'yiladigan talablarni aniqlay olamiz. Ta'lim va sog'liqni saqlash sohalarini axborotlashtirish va ular asosida oliy ta'limning ko'p bosqichli tuzilmasida bo'lajak tibbiyot xodimlarini tayyorlashni takomillashtirish bo'yicha uslubiy yondashuvlarni ishlab chiqish. Informatika usullari va tibbiy yo'nalish fanlarini birlashtirish kerak, chunki u bir vaqtning o'zida amalga oshiriladi; maxsus fanlarni o'qitishda kasbiy-pedagogik yo'nalish tamoyili, bu esa tayyorgarlikni takomillashtirishning muhim nuqtasidir. Shuningdek, o'quv jarayonida axborot texnologiyalarini qo'llash orqali bo'lajak tibbiyot xodimlarini tayyorlash samaradorligini oshirish masalasini hal etish ham muhim ahamiyat kasb etadi. Oliy ta'lim muassasasida ta'limning profilli integratsiyalashuvi sharoitida nafaqat tibbiy informatika, balki tibbiyot mutaxassisliklari bo'yicha ham kompyuterdan foydalanish bo'yicha uslubiy tavsiyalar zarur. Bundan tashqari, bo'lajak tibbiyot xodimlarini ham, o'qituvchilarni ham o'z kasbiy faoliyatiga tayyorlashning metodik tizimini takomillashtirishda qo'llanilishi mumkin bo'lgan pedagogik dasturiy vositalar ishlab chiqilmagan. Bo'lajak tibbiyot xodimlari axborot o'qitish jarayonida kompyuterdan foydalanish bo'yicha kasbiy ko'nikmalarga ega bo'ladilar. Talabalarni tibbiy tayyorlash jarayonida foydalanishning uslubiy jihatlariga alohida e'tibor qaratiladi.

Ta'lim o'qituvchi va o'quvchilarning aqliy mehnati, faollik va ijodiy fikrlashidan iborat bo'lgan ko'pqirrali va murakkab jarayon hisoblanadi. Dars

samaradorligini oshirish ta'lim-tarbiya jarayonini ilmiy asosda yo'lga qo'yish va yangi pedagogik texnologiyalarni amalda qo'llash bilan uzviy bog'liq. Oliy ta'lim muassasalarida innovatsion faoliyatni tashkil etishdan asosiy maqsad o'qituvchilar va talabalar jamoasi hamkorligi izchilligini ta'minlash hamda uni aniq maqsadga yo'naltirilgan holda yo'lga qo'yishdan iboratdir. Bu ishda ham pedagogik, ham boshqaruv masalalari hal etiladi. Shuni qayd etish lozimki, pedagogik innovatsiyalar ishtirokchilari innovatsiyalarning yuzaga kelish, namoyon bo'lish va boshqarish jarayoni qonuniyatlari haqida metodologik, psixologik, pedagogik, texnologik bilimlarni puxta egallashi lozim. Aks holda pedagogik innovatsiyalar samarali natija bermaydi.

Dars jarayonida innovatsion texnologiyalarni qo'llash o'quvchilarda ilmiy izlanishga qiziqishni uyg'otadi, ijodkorlik va bunyodkorlik qobiliyatini rivojlantiradi. Natijada egallangan bilim, ko'nikma va malakalar amaliy faoliyatda tatbiq etiladi, o'zlashtirish sifati oshadi. Buning uchun o'qituvchi mahoratli bo'lishi va mavzularning mazmuniga qarab darsni to'g'ri rejalashtirishi, mashg'ulot davomida barcha o'quvchilarni faol va ongli ishlashlariga erishmog'i lozim.

O'quv jarayonida zamonaviy axborot texnologiyalaridan foydalanishning quyidagi imkoniyatlarini keltirish mumkin: -O'qituvchiga o'quv materiallarini ta'lim oluvchilarga yetkazib berishda birmuncha yengillashtirilishi; - Dars jarayonida berilayotgan o'quv materiallarning takroriy holda namoyish qilish imkoniyatining mavjudligi; - Ta'lim oluvchilar o'zlashtirish darajasining yuqori bo'lishiga erishish; - Multimediali elektron darsliklar tarkibida ko'rgazmali virtual stendlar tashkil qilish imkoniyati; - Amaliy va laboratoriya mashg'ulotlarini video, audio va animatsiyali vositalar orqali qiziqarli tashkil qilish imkoniyati; - Tavsiya qilingan o'quv materiallaridan ommaviy tarzda foydalanish, ya'ni tarmoq texnologiyalari yordamida bir yoki bir nechta auditoriyada va guruhlarda foydalanish imkoniyatining mavjudligi; -O'quv materiallari ma'lumotlar bazasini tezkor ravishda o'zgartirib, yangi axborot zaxiralarini kiritish imkoniyatining mavjudligi; - Amaliy va laboratoriya

mashgʻulotlari mobaynida maʼruza materiallariga oʻtish imkoniyatining yaratilishi; -Masofadan oʻqitish uchun asosiy vositalardan biri sifatida foydalanish imkoniyati;

Axborot texnologiyalarining asosiy taʼlim ahamiyati shundaki, u oʻqituvchi va talaba ixtiyorida deyarli cheksiz potentsial imkoniyatlarga ega boʻlgan beqiyos yorqinroq multisensorli interfaol taʼlim muhitini yaratishga imkon beradi. Anʼanaviy texnik oʻqitish vositalaridan farqli oʻlaroq, axborot texnologiyalari nafaqat oʻquvchini katta hajmdagi bilimlar bilan toʻldirishga, balki oʻquvchilarning intellektual, ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishga, yangi bilimlarni mustaqil ravishda egallashga, turli xil maʼlumotlar manbalari bilan ishlashga imkon beradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Oʻzbekiston Respublikasi Prezidentining Sh.M.Mirziyoyevning “Oliy taʼlim muassasalarida taʼlim sifatini oshirish va ularning mamlakatda amalga oshirilayotgan keng qamrovli islohotlarda faol ishtirokini taʼminlash boʻyicha qoʻshimcha chora-tadbirlar toʻgʻrisida” gi 05.06.2018 yildagi PQ – 3775 –sonli Qarori //http://lex.uz.
2. Зарубина Т.В. О перспективах развития ИТ – образования врачей. // Врач и инфор- мационные технологии. 2008. № 5. С. 68–70.
3. Tolipov U., Usmonboeva M. Pedagogik texnologiya nazariya va amaliyot. T. Fan, 2005. 205 b.
4. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalar va tizimlar.Oʻquv qullanma.Dadabaeva R.A.,Nasridinova Sh.T., Shoaxmedova N.X., Ibragimova L.T., Ermatov Sh.T., “Sanostandart”,2017.-552b.
5. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalar va tizimlar.Oʻquv qullanma.Kenjabayev A.T., Ikramov M.M., Allanazarov A.Sh., Oʻzbekiston faylasuflari milliy jamiyati nashriyoti. 2017-408b.